

ВИЩА ШКОЛА

УДК 37.091.12-054.164:81'221.2'223-051

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.70-1.22>

Н. Б. Адамюк

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу навчання жестової мови
Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка
Національної академії педагогічних наук України

СТАН ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ПОТРЕБ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

У статті зазначено, що в питанні здобуття освіти жестомовними особами Україна як держава має спрямувати свій вектор на розвинені країни світу, які пропонують різні моделі навчання глухих осіб, але разом із тим обсяг і якість знань останніх відповідно до вікової періодизації не мають дистанціюватися від обсягу і якості знань інших здобувачів освіти.

Розкрито стан забезпечення глухих здобувачів освіти комунікативними потребами в частині надання жестового супроводу перекладачами жестової мови. Зазначено, що з набуттям чинності наказом МОН України та законом України щодо впровадження інклюзивного навчання питання залучення відповідних фахівців до освітнього шкільного середовища є відкритим.

Наведено приклади забезпечення перекладацькими послугами глухих здобувачів освіти в канадських навчальних закладах на різних ланках освіти. Висвітлено стан забезпечення комунікативних потреб осіб із порушеннями слуху, які отримують освітні послуги в різних закладах освіти України. Стисло розкрито історичний аспект появи в Україні перших спеціальних груп у вищих навчальних закладах. Наведено таблицю кількості освітніх перекладачів жестової мови в університетах України, які надають жестовий переклад навчального матеріалу як у спеціальних, так і в інклюзивних групах для глухих студентів. Подано та охарактеризовано кількісні та якісні показники забезпечення комунікативних потреб у сфері освіти.

Акцентовано на фаховій підготовці, освітньому рівні, атестації на визначення рівня жестомовної комунікативної компетентності освітніх перекладачів жестової мови, які числяться в штатному розписі закладу вищої школи та Українського товариства глухих.

Представлено освітнього перекладача жестової мови крізь призму його прямих та додаткових функцій. Останні пов'язані зі складанням ЗНО, якщо воно проходить у закладі вищої школи, з днем відкритих дверей навчального закладу, з оголошенням про вступ до навчального закладу, яке перекладач здійснює в телефонному режимі чи через засоби відеозв'язку з детальним описом умов і вимог, із роботою в приймальній комісії ВНЗ, з офіційним закріпленням певного освітнього перекладача за групою першокурсників, із вирішенням питання працевлаштування глухого випускника закладу вищої школи.

Ключові слова: глухий студент, освітній перекладач жестової мови, університет, основні та додаткові функції.

Постановка проблеми. У питанні здобуття освіти жестомовними особами Україна як держава має спрямувати свій вектор на розвинені країни світу, які пропонують різні моделі навчання глухих осіб, але разом із тим обсяг і якість знань останніх відповідно до вікової періодизації не мають дистанціюватися від обсягу і якості знань інших здобувачів освіти. Доступність навчання жестомовних осіб не викликає соціальної напруги, оскільки з моменту народження дитини, в якій виявлено порушення слуху, включається механізм надання освітніх і соціальних послуг: переддошкільне (т.зв. малюкове), дошкільне, шкільне навчання формують базу для реалізації Я-концепції кожної глухої особи.

Соціальна напруга нами подається як показник вимірювання доступності осіб із порушеннями слуху до отримання та обміну інформації, формування власних думок та позицій в умовах навчання, що становить потужну освітню платформу глухих осіб. Враховуючи візуальність сприймання інформації глухими особами в різних країнах прийнято законодавчі документи, які передбачають застосування в навчальному процесі мови Глухих – жестової [1, с. 11]. Таким чином, на законодавчому рівні багатьох розвинених країн вирішуються такі питання:

– «домашня» жестомовна комунікація (Норвегія, Данія, Швеція, Нідерланди тощо), де

батьки зобов'язані знати жестову мову (ЖМ) і як перші учителі знайомлять глуху дитину з оточуючим світом;

- знання і вільне володіння національною ЖМ педагогами спеціальних дошкільних і шкільних закладів для дітей із порушеннями слуху;

- сприяння вивченню ЖМ педагогами навчальних закладів, які не належать до категорії спеціальних, проте в них можуть навчатися і глухі особи;

- забезпечення в достатній кількості висококваліфікованими фахівцями з глибоким знанням ЖМ для осіб із порушеннями слуху на всіх ланках освіти у сфері інклюзивного навчання, а саме освітніми перекладачами ЖМ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В Україні дослідження як таке в частині стану забезпечення комунікативними потребами глухих здобувачів освіти вперше здійснюється автором статті на основі зібраної інформації та аналізу документів із питання освіти глухих осіб Українського товариства глухих.

За кордоном питанню жестового перекладу, підготовці перекладачів ЖМ увагу надавали О. Crasborn, Т. Bloem (2009), R. Dean, R. Pollard (2005), D. Hermans, Dijk R. Van, I. Christoffels (2007), Т. Janzen, D. Korpiniski (2005), J. Napier, R. Barker (2004), А. Stratiy (2005), Wit M. de (2012).

У чинному українському законодавстві діяльність перекладачів ЖМ регламентується Конвенцією ООН про права осіб з інвалідністю (ст. 9), ЗУ «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (ст.ст. 23, 35), ЗУ «Про реабілітацію інвалідів в Україні» (ст. 30), Кримінальним процесуальним, Цивільним процесуальним, Кримінальним кодексами України, Кодексом адміністративного судочинства України та іншими нормативно-правовими актами.

Мета статті. Оскільки тематикою статті чітко виокремлено фахівців у навчальному середовищі – освітніх перекладачів ЖМ, завданнями статті є надання інформації щодо осіб із порушеннями слуху, які отримують освітні послуги, характеристика кількісних та якісних показників забезпечення жестомовних осіб комунікативними потребами у сфері освіти, зосередження уваги на постаті освітнього перекладача ЖМ через розкриття змісту його реальних функцій.

Нами були використані такі методи: збір та аналіз інформації; відвідування занять спеціальних та інклюзивних груп вищого навчального закладу, в яких освітні перекладачі ЖМ здійснюють жестовий супровід лекцій та семінарів тощо; спостереження за діяльністю зазначених перекладачів ЖМ; виявлення «больових точок» у роботі освітніх перекладачів та потреб для їх фахового зростання.

Виклад основного матеріалу. Щодо стану забезпечення комунікативними потребами глу-

хих осіб у розумінні, наскільки жестомовні здобувачі освіти охоплені послугами перекладача ЖМ, зазначимо, що в Україні офіційно і фактично дошкільні та шкільні заклади не забезпечені освітніми перекладачами ЖМ, оскільки вони не передбачені штатним розписом зазначених навчальних закладів (хоча варто зазначити, що в 11 спеціальних загальноосвітніх школах (Кисляцька, Хустська, Кам'янська. Київські школи № 6, 9: Миколаївська, Полтавська, Сумська, Херсонська. Хмельницька. Чернігівська) 17 педагогів мають посвідчення перекладача ЖМ, отримані після проходження курсів із підготовки перекладачів ЖМ на базі Навчально-відновлювального центру Українського товариства глухих (НВЦ УТОГ) [2, с. 202]. Для порівняння підкреслимо, що в Едмонтонській школі для глухих дітей (провінція Альберти, Канада) офіційно функціонує штат із 8 освітніх перекладачів ЖМ, в обов'язки яких входить надання перекладацьких послуг під час проведення освітніх, організаційних, культмасових тощо заходів різними представниками «чуючого» світу; посередництво в діалозі між чуючими батьками та глухими працівниками шкільного закладу, між чуючими батьками і глухими дітьми, між глухими педагогами і представниками інших навчальних закладів, освітніх установ тощо. Також до обов'язків освітнього перекладача ЖМ входить супровід глухих учнів школи до звичайної, так званої масової, школи та забезпечення комунікативними потребами останніх у процесі інклюзивного навчання на уроках із тих навчальних дисциплін, на які були записані зазначені учні. Аналогічна картина спостерігається і в загальноосвітніх шкільних закладах, в яких діти з порушеннями слуху навчаються в інклюзивних класах.

Хоча у 2013 р. вийшов наказ МОН України щодо впровадження інклюзивного навчання [3] та у 2017 р. набрав чинності Закон України про інклюзивне навчання [4], дотепер питання забезпечення комунікативними потребами глухих осіб освітнім перекладачем ЖМ не вирішене. Для порівняння, в канадських елементарних (молодших) і старших школах в інклюзивних класах, в яких навчаються особи з порушеннями слуху в кількості від 1 до 3–4 осіб, переклад навчального матеріалу забезпечують освітні перекладачі ЖМ. До речі, серед них вирізняються як перекладачі ЖМ, так і калькованого жестового мовлення (транслітератори), також є так звані «оральні» та «дактильні» освітні перекладачі.

Появою феномена «глухий студент» на теренах України варто завдячувати Київському державному коледжу легкої промисловості (в минулому – Київський технікум легкої промисловості). Цей заклад вищої школи відкрив двері випускникам спеціальних шкіл для глухих та напівглухих (слабкочуючих) дітей із порушеннями слуху для

навчання в спеціальних групах у 1958 р. Ведення обліку глухих випускників цього закладу розпочалося з 1963 р., з того часу і донині згаданий коледж підготував майже 1000 глухих фахівців сфери легкої промисловості. Другим «старим» ВНЗ є Херсонський державний медичний коледж (у минулому – Херсонське медичне училище), який відкрив спеціальні групи для жестомовних здобувачів освіти з 1978 р. та в якому отримали диплом про вищу освіту біля 800 глухих фахівців [5, с. 82].

Варто зазначити, що глухі випускники українських спеціальних шкіл мали змогу навчатися в Рибінському авіаційному технікумі (Ярославська обл., Росія) та Ленінградському відновлювальному центрі (ЛВЦ), на базі якого з 1965 р. діяв Політехнікум (нині – Міжрегіональний центр реабілітації осіб із проблемами слуху (коледж) Міністерства праці і соціального захисту Російської Федерації) для осіб із порушеннями слуху з усього колишнього Радянського Союзу.

Навчалися глухі здобувачі освіти, крім вищезгаданих, також в інших коледжах та університетах поодиночі поруч зі студентами, щочують, за умови достатніх для сприймання усного мовлення залишків слуху, чіткої дикції та вільного фразового усного мовлення, зазвичай це були напівглухі та пізнооглухі студенти. Нині таку форму навчання називаємо інклюзивною.

Як було нами зазначено [2, с. 198; 5, с. 82], особи з порушеннями слуху мають змогу навчатися в багатьох ВНЗ України, і цей факт можуть підтвердити 56 університетів (у 2010/2011 н.р.), 33 коледжі (у 2014/2015 н.р.) і 65 ПТУ (у 2012/2013 н.р.).

Звісно, навчаючись у вищій школі, глухий студент потребує послуг фахівця, який може забезпечити його комунікативні потреби – освітнього перекладача ЖМ, Перш, ніж розкрити його якісні і кількісні показники, коротко опишемо ситуацію в канадських університетах та коледжах для порівняння та розуміння подальших поступальних кроків у сфері освіти в частині забезпечення глухих здобувачів освіти комунікативними потребами:

- спеціальні групи глухих у коледжах та університетах як такі відсутні. Мова може йти лише про групки з 2–4 осіб, які інтегровані в загальну групу студентів, щочують; втім, поширена практика наявності одного глухого студента в групі (на відміну від Канади, в США функціонують Галлодетський університет, Рочестерський технологічний коледж та ін., які навчають лише глухих студентів);

- кожен глухий здобувач вищої освіти має право на отримання послуг освітнього перекладача ЖМ (чи перекладача-транслітератора, перекладача-«ораліста», перекладача-«дактиліста»). І він його отримує;

- у Канаді, як і в США, практикується робота освітнього перекладача ЖМ у парі. Тобто під час

надання комунікативних потреб глухому студенту в процесі лекційних чи практичних занять в аудиторії знаходяться два освітні перекладачі ЖМ, які підмінюють один одного приблизно через кожні 20 хв.

Щоб зрозуміти реальні комунікативні потреби жестомовних осіб в освітньому просторі України, розкриємо фактичні кількісні показники стосовно освітніх перекладачів ЖМ, які працюють в університетах та забезпечують комунікативні потреби глухих студентів.

Як бачимо за *таблицею 1*, станом на 31.12.2016 р. у 17 обласних містах України (крім Івано-Франківської, Сумської, Тернопільської, Херсонської і Черкаської обл.) у 41 університеті України навчалися 643 глухі здобувачі освіти. Одні навчалися у спеціальних групах (8 груп), інші – в інклюзивних. Відомо, що з 8 спеціальних груп на той час (2016 р.) 3 були створені відповідно до Наказу МОН України № 504 від 04.07.2006 р. «Про затвердження Переліку вищих навчальних закладів для організації прийому на навчання осіб з обмеженими фізичними можливостями (вадами слуху)». Відповідно до цього Наказу було визначено перелік ВНЗ, яким виділялася квота МОН, серед них були 4 університети (Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, Національна металургійна академія (м. Дніпро) та Київський національний університет технології та дизайну). Інші 5 спеціальних груп були створені за рішенням самого ВНЗ. Якщо у спеціальних групах кількість студентів була в межах 10–15 осіб, то в інклюзивних групах могли навчатися від 1 до 5 осіб. Таким чином, у 8 спеціальних і 33 інклюзивних групах перекладацькі послуги могли надати лише 19 освітніх перекладачів ЖМ.

Що стосується якісних показників, зауважимо, що комунікативні потреби глухих студентів забезпечували різні перекладачі ЖМ, а саме: 9 перекладачів ЖМ числилися в штатному розписі ВНЗ, 10 перекладачів ЖМ – в регіональних організаціях УТОГ. Доповнимо, що оплата освітніх перекладачів ЖМ є суттєво відмінною.

Важливим чинником є те, що перекладачі ЖМ, що числилися в штатному розписі університетів, обов'язково повинні були мати вищу освіту, в той час як деякі перекладачі ЖМ від УТОГ могли мати лише повну середню освіту. Враховуючи проблему з освітнім рівнем перекладачів ЖМ, УТОГ прагнув і прагне направляти для надання жестового супроводу глухим здобувачам вищої освіти перекладачів ЖМ з освітньо-кваліфікаційним рівнем «перекладач ЖМ першої категорії» і «перекладач ЖМ вищої категорії». В обов'язковому порядку перекладачі ЖМ від УТОГ зобов'язані проходити один раз на три (тепер на п'ять) роки

Таблиця 1

Кількість освітніх перекладачів ЖМ в університетах України (станом на 31.12.2016 р.)

№ п/п	Область	Освітні перекладачі ЖМ			Університети		
		Загал. к-сть	Від УТОГ	За штатним розписом	Загал. к-сть	Спец. група	Інклюзивна група
1.	Вінницька	1	-	1	1	1	-
2.	Волинська	-	-	-	2	-	2
3.	Дніпропетровська	5	5	-	1	1 (квота)	-
4.	Житомирська	-	-	-	2	-	2
5.	Закарпатська	-	-	-	1	-	1
6.	Запорізька	-	-	-	3	-	3
7.	Київська	8	4	4	10	3 (у т.ч. 2 за квотою)	7
8.	Кіровоградська	-	-	-	1	-	1
9.	Львівська	1	1	-	2	1	1
10.	Миколаївська	1	-	1	3	1	2
11.	Одеська	-	-	-	1	-	1
12.	Полтавська	2	-	2	2	1	1
13.	Рівненська	-	-	-	1	-	1
14.	Харківська	-	-	-	4	-	4
15.	Хмельницька	1	-	1	5	1	4
16.	Чернівецька	-	-	-	1	-	1
17.	Чернігівська	-	-	-	2	-	2
ЗАГАЛОМ		19	10	9	41	8 (у т.ч. 3 за квотою)	33

центральну атестацію в Центральному правлінні УТОГ на визначення рівня жestosомовної комунікативної компетентності (ЖКК), в той час як освітні перекладачі ЖМ, які офіційно працевлаштовані у ВНЗ, можуть її не проходити. Стосовно останніх освітніх перекладачів ЖМ відкритим є питання щодо визначення їхнього рівня ЖКК:

- чи проходять атестацію освітні перекладачі ЖМ взагалі;
- якщо проходять, то де і яким чином;
- хто визначає рівень ЖКК освітніх перекладачів ЖМ;
- наскільки компетентні особи, які визначають ЖКК освітніх перекладачів ЖМ;
- ким делеговані чи уповноважені особи, які визначають ЖКК освітніх перекладачів ЖМ, що числяться у штатному розписі університетів?

Завершуючи аналіз якісних та кількісних показників стосовно освітніх перекладачів ЖМ в Україні, зазначимо, що всі освітні перекладачі ЖМ, які числяться в штатному розписі і ВНЗ, і УТОГ, фахову підготовку проходили в НВЦ УТОГ на курсах із підготовки перекладачів ЖМ або курсах підвищення кваліфікації перекладачів ЖМ. Ніхто з перекладачів ЖМ, які забезпечують комунікативні потреби жestosомовних осіб, не має відповідної до своєї роботи фахову підготовку, оскільки в Україні відсутня підготовка власне освітніх перекладачів ЖМ.

Крім вимог до освітнього перекладача ЖМ, висвітлених у науковій статті [6] на основі аналізу Класифікатора професій України [7] та Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників [8], у яких зазначена посада «перекла-

дач-дактилолог навчальних закладів» (код 2340), вважаємо за потрібне більш широко висвітлити коло обов'язків освітнього перекладача ЖМ спеціальної групи, які не передбачені згаданим Класифікатором професій та Довідником кваліфікаційних характеристик професій. Втім, у зазначених офіційних документах прописані зайві обов'язки, які не має здійснювати перекладач ЖМ, оскільки такі функції відсутні в перекладачів інших мов [6].

Отже, до обов'язків освітнього перекладача ЖМ, який працює з групою глухих здобувачів освіти, додалися інші, не передбачені Класифікатором та Довідником, унаслідок як специфіки роботи з такою категорією осіб, як глухі здобувачі освіти, так і відсутності прямого контакту з ними відповідних осіб чи установ через незнання української ЖМ (УЖМ). Для прикладу наведемо поширені ситуації появи додаткових обов'язків:

- *складання ЗНО*. Освітній перекладач ЖМ може бути залучений до пробного чи офіційного тестування, якщо іспити проходять безпосередньо в тому ВНЗ, де він працює, або ж на базі останнього іспити складають глухі учні випускних класів компактною групою;

- *день відкритих дверей*. Освітній перекладач ЖМ має забезпечити комунікативні потреби потенційних майбутніх глухих студентів, здійснюючи жестовий супровід всіх заходів, які проходять у цей день, або ж, отримавши повноваження, самотужки провести знайомство з навчальним закладом засобом індивідуальної роботи з жestosомовними особами. Зазвичай такий обов'язок виконує освітній перекладач ЖМ коледжу;

– оголошення про вступ до навчального закладу. Освітній перекладач ЖМ за умови рішення адміністрації ВНЗ про можливість відкриття спеціальної групи для глухих здобувачів вищої освіти має звернутися до шкільних навчальних закладів з оголошенням про набір на навчання або телефонним зв'язком, або УЖМ для ширшої аудиторії через засоби відеозв'язку – з детальним описом умов і вимог. Таку функцію теж часто здійснює освітній перекладач ЖМ коледжу;

– *робота в приймальній комісії ВНЗ*. Весь період із моменту прийому вступних документів і до оголошення про зарахування на навчання, освітній перекладач ЖМ має перебувати в режимі «гарячої лінії»: допомагати з визначенням напрямку підготовки та спеціальності, оформленням документів, наданням інформації; попереджати про дату складання іспитів чи проходження співбесіди, повідомляти про відмову чи зарахування тощо;

– *офіційне закріплення за групою першокурсників*. Отримавши нову групу освітній перекладач ЖМ перед початком навчального року вирішує питання проходження медичного огляду глухих студентів, контролює зняття з військового обліку з попереднього місця проживання та постановку на облік за місцем нового проживання першокурсника, реєстрацію за місцем проживання; здійснює поселення осіб із порушеннями слуху в гуртожиток ВНЗ або сприяє знаходженню зйомного житла; вирішує в бухгалтерії навчального закладу питання стипендії чи соціальної допомоги;

– *навчальний процес*:

а) постійно тримати зв'язок із батьками студентів із порушеннями слуху;

б) допомагати жестомовним здобувачам освіти у вирішенні різних особистих побутових питань там, де це потребує послуг перекладача ЖМ;

в) бути «швидкою допомогою» в разі вирішення питань виклику лікаря чи запису на прийом до нього в разі занедужання глухого студента з обов'язковим супроводом до медичної установи з подальшим наданням перекладацьких послуг засобом УЖМ;

г) на освітнього перекладача ЖМ також покладається обов'язок підготовки жестомовних студентів до святкових заходів у частині постановки номерів художньої самодіяльності тощо безпосередньо у ВНЗ або ж у закладі УТОГ, оскільки здобувачі освіти, як правило, є членами УТОГ;

– *вирішення питань працевлаштування*. Це питання є головним на тлі економічного спаду в Україні, оскільки потенційні роботодавці надають перевагу працівникам, котрі не мають особливих проблем зі здоров'ям. Додатковим тягарем для роботодавця є жестомовна особа, яка послуговується рідною мовою – жестовою, якою він не володіє. Тому глухим здобувачам освіти знайти роботу після закінчення ВНЗ часто допо-

магає саме освітній перекладач ЖМ, оскільки йому відомі і рівень освіченості, і освітній потенціал, і можливості кар'єрного зростання потенційного фахівця з порушеннями слуху.

Що стосується студентів із порушеннями слуху, які здобувають освіту у формі інклюзивного навчання та для яких не передбачено у штатному розписі ВНЗ освітнього перекладача ЖМ, якщо УТОГ неспроможне виділити одного перекладача ЖМ для забезпечення комунікативними потребами одного здобувача освіти з порушеннями слуху, останній залишається сам на сам у комунікативному вакуумі.

Завершуючи статтю, зазначимо, що для отримання глухими особами якісної вищої освіти мають бути створені відповідні умови, зокрема:

– у будь-якому ВНЗ у штатному розписі має бути посада освітнього перекладача ЖМ, який би надавав жестовий супровід занять глухим особам, які навчаються в спеціальній групі або за інклюзивною формою навчання;

– всі студенти з порушеннями слуху мають знати та вільно володіти УЖМ, якщо вони потребують послуг освітнього перекладача ЖМ;

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи викладене, зазначимо:

– для розв'язання нагальної кадрової проблеми слід на державному рівні розпочати підготовку освітніх перекладачів ЖМ за аналогом підготовки таких фахівців за кордоном;

– освітній перекладач ЖМ повинен мати високий освітній рівень, щоб розумітися на тому, що перекладає; він повинен в обов'язковому порядку мати вищу педагогічну освіту;

– для підвищення власного фахового рівня освітні перекладачі ВНЗ мають обмінюватися досвідом своєї роботи та вчитися в інших перекладачів ЖМ шляхом взаємовідвідування занять;

– освітні перекладачі ЖМ так само, як і інші фахівці, мають проходити планову атестацію на визначення рівня ЖКК;

– з урахуванням освітніх реформ, що спрямовані на отримання глухими студентами якісної освіти та врахуванням особливостей сприймання ними навчального матеріалу (на основі зорового аналізатора), доцільно залучати до словесно-жестового перекладу в умовах однієї аудиторії двох освітніх перекладачів ЖМ, які через певний проміжок часу мають підмінювати один одного.

Список використаної літератури:

1. Адамюк Н.Б. Сучасний погляд на жестову мову. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови* : збірник наук. праць. Київ : ТОВ «Поліграф плюс», 2018. Вип. 14. С. 11–20.
2. Адамюк Н.Б. Проблемні аспекти отримання вищої освіти в Україні жестомовними глухими особами. *Збірник наукових праць «Педагогічні*

науки». Херсон : Херсонський державний університет видавничий дім «Гельветика», 2018. Випуск LXXXIII. Том 1. С. 194–202.

3. Про затвердження заходів щодо впровадження інклюзивного навчання в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2015 року : Наказ Міністерства освіти і науки України № 1034 від 23.07.2013 р. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v1034729-13>.
4. Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг : Закон України № 2145-VIII 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2053-19>
5. Адамюк Н.Б. До питання про реальний стан навчання інвалідів зі слуху в Україні. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами* : збірник наук. праць VII Міжнародної науково-практичної конференції, 22–23 листопада 2006 р. Київ : Університет «Україна», 2006. С. 76–84.
6. Адамюк Н.Б. Освітній перекладач жестової мови: кадрове забезпечення комунікативних потреб жестомовних здобувачів освіти. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2019. № 4 (92). С. 7–14.
7. Класифікатор професій. ДК 003 : 2010. Київ : Соціформ, 2010. 746 с.
8. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. «Соціальні послуги». Краматорськ : Центр продуктивності, 2005. Вип. 80. 117 с.

Adamiuk N. State of communication needs of hearing-impaired learners

The article states that in the issue of education for deaf people, Ukraine as a state should direct its vector to the developed countries of the world, which offer different models of education for deaf people. But at the same time the volume and quality of knowledge of the latter in accordance with the age periodization should not be distanced from the volume and quality of knowledge of other students.

The state of providing deaf students with communicative needs in terms of providing sign support by sign language interpreters is revealed. It is noted that with the entry into force of the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine and the Law of Ukraine on the implementation of inclusive education, the issue of involving relevant professionals in the educational school environment is open.

Examples of providing translation services to deaf students in Canadian educational institutions at various levels of education are given. The state of provision of communicative needs of persons with hearing impairments who receive educational services in various educational institutions of Ukraine is highlighted. The historical aspect of the appearance in Ukraine of the first special groups in higher educational institutions is briefly disclosed. The table of the number of educational sign language interpreters in the universities of Ukraine, which provide sign translation of educational material in both special and inclusive groups for deaf students, is given. Quantitative and qualitative indicators of providing communicative needs in the field of education are presented and characterized.

Emphasis is placed on professional training, educational level, certification to determine the level of sign communicative competence of sign language interpreters, which are listed in the staff list of the institution of higher education and the Ukrainian Society of the Deaf.

An educational sign language translator is presented through the prism of its direct and additional functions. The latter are related to testing if it takes place in a higher education institution; with the open day of the educational institution; with the announcement of admission to the educational institution, which is carried out by the translator by telephone or by means of video communication with a detailed description of the conditions and requirements; with work in the admissions committee of the higher educational institution; with the official assignment of a certain educational translator for a group of freshmen; with the decision of a question of employment of the deaf graduate of establishment of higher school.

Key words: deaf student, educational sign language interpreter, university, basic and additional functions.